

ELŐFIZETESI AR:

éves évr. . . . 6 korona.
 tizen két évi 4 forint.

MERJELÉNK HETENKENT EGYSEZER
 szombaton és minden törvény-
 hatósági bizottsági közgyűlés
 követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓVIVATAL

Városi Könyvnyomda-vállalat
 Irodájában.

ide küldendő a kéziratok és
 előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

A virilizmus.

Irta: **Lukács Ödön,** Nagyvárad sz. kir. város tanácsnok.

Közéletünk fejlettsége egy oly eszmét érlelt meg, amely a politikai pártkeretek határait is túllépve, ma már állami életünkben kielégítésre vár s a meglévő keretek megbontásával érvényesülni óhajt. Ez: a politikai jogok kiterjesztésének, a népképviseleti rendszer szélesebb alapokra fektetésének, a választási reformnak igénye.

A kormány programjának összeállításánál a választói jog kiterjesztését is felvette s így ezzel a kormányzati programmal nemcsak a szorosabb értelemben vett alkotmányunkat, de az alkotmányunk szellemében létesített, azaz összességű intézményeink lényegét is érintő reform terére lépett.

Igénytelen nézetem szerint e kormányzati programnak előterjesztésénél és tárgyalásánál nem tarthatunk ki ogész közigazgatási szervezetünk elvi megvitátása elől sem, mert az állami közigazgatás közvetítése jelentékeny részben a törvény- és helyhatóságok hatáskörébe utaltatott, úgy, hogy a törvényhatósági és állami közigazgatás működésüknek egész vonalán sürű érintkezésben vannak egymással; ami elengedhetlenül szükségessé teszi, hogy a törvényhatósági szervezetek az állami szervezethez idomuljanak vagy legalább is annak szellemében fejlődjenek.

A vármegyei és városi törvényhatóságok szervezetét legutóbb az 1870. XLII. törvénycikk állapította meg. A törvényhatósági életünket később szabályozó 1886. évi XXII. törvénycikk ugyanis a törvényhatóság összeállítására vonatkozó rendelkezést, az 1870. évi XLII. törvénycikkből változás nélkül vette át.

Az 1870. évi XLII. törvénycikk 18. és 19. szakaszai, illetve az 1886. évi XXI. törvénycikk 21. és 22. szakaszainak rendelkezése szerint a törvényhatóság egyetemét a bizottság képviseli, a bizottság pedig áll felerészben a törvényhatóság területén leg több, egyenes állami adót fizető állampolgárokból, felerészben a választó közönség választottjaiból.

Önként előtérbe nyomul az a kérdés, hogy ama kormányzati politika szellemével, mely a politikai jog megadásánál legliberálisabb módon óhajt eljárni s így a népképviseleti alkotmányt a lehető legszélesebb rétegeken kívánja felépíteni, meggyeztethető e egy oly intézmény, amelynél a közéleti funkciót a vagyon biztosítja, a helyi kormányzatban való részvételhez a kvalifikációt a vagyon adja meg.

Mindenekelőtt megemlítem, hogy a vagyon előjogait a szocialista törekvések természetesen megszüntetni akarják, a demokrata felfogás sem tűri meg, de még a liberális gondolkodás sincs a jelen alakjában megelégedve vele és pedig abból az okból, mert ez plutokratikus színezetűvé teszi a törvényhatósági önkormányzatot s e szerint kevés nagyvagyonú család martalékává lehet a helyi hatalom.

Első tekintetre bármennyire megokoltak is tünik fel a virilizmussal szemben előlglalt ez az álláspont, hanem mert mi nem elvontan helyes államrendet megállapítani, hanem elméletileg tőkéletes politikai intézményeket létrehozni, hanem Magyarországra számára a magyar haza összes lakóinak részére vagyunk hivatva az adott alapokon, a közjó emelésére, állami létünk biztosítására s a valóban létező érdekek ápolására és fejlesztésére honi intézményeinket törvényesen rendezni, vagy legalkalmasabb és legcélszerűbb új intézményeket alkotni, emel fogva minden reform előtt ki kell terjeszteni figyelmünket arra, vajjon a tervezett új intézmény meghonosítására alkalmas és fogékony-e hazai talajunk, vajjon régi helyhatósági intézményünk törzse nem fog-e elpusztulni, ha azon új hajtásokat fogunk engedni.

A legrégibb időkben demokratikus alapokon volt szervezve a vármegye, melynek hatósága területén mindenkire egyaránt kiterjedt. A XV. században a közgyűléseken, főleg a szolgabírák választásában a nemnemesek is résztvettek. A XV. század végével azonban már a törvényhatósági közlelelől kizsírítottak a nememes lakosság s majdnem négy századon keresztül a törvényhatóság csak a nememes gyűlekezete volt. A XV. században megállapított törvényhatósági szervezetet századokon keresztül nem is bolygatják s csak az 1790., az 1825–27., az 1840., 1843–44 évi törvényhozás kezd a közigazgatás fejlesztésével foglalkozni.

Az 1848 évi törvényhozás a rendi alkotmányt képviselői elvű alakítván át, igyekezett ideiglenesen a megyék szervezetét legáltalánosabb vonalakban az új alkotmányos alakulással összhangzásba hozni, de ez ügyben tett törvényes intézkedései határozottan csak az ideiglenesség jellegét viselvé magukon, a végleges rendezés a következő törvényhozásnak tartatott fenn.

Az 1869. évi törvényhozás oda törekedett, hogy az 1848 előtt létezett és az 1870. évig lényeges változtatásokkal fenntartott megyei intéstuciók a kor igényeikhez átdoimita, fenntartva azt, — ami fenntartható, megváltoztatva azt, ami a változott viszonyoknál fogva több nem életre való az ország egységes fejlődése és a jó adminisztráció szempontjából tehát egy oly intézményről gondoskodott, amely a nemességet, mint a megyei közönség egyedüli alkotórészét tevő testületét, a megváltozott társadalmi, birtok- és hitelviszonyoknak megfelelőleg pótolja.

Ez a gondoskodása hozta létre a virilizmus intézményét.

Az 1869. évi országgyűlés intenciója szerint ugyanis a megye ügyeit végző testület elemekből állítandó össze, melyek a megyei érdekeket valószággal képviseljék s ebben a testületben oly elemek részére biztosítsassék a tulsuly, amelyek a rábizott teendőket és különösen az adminisztráció ellenőrzésére képesek legyenek s melyek a jó és lehető ol-

osó adminisztrációban első sorban lévén érdekelve, elvárható tőlük, hogy idejüket a közigységnek szenteljék. Ez az alapja a törvény II. fejezetének, mely a törvényhatósági bizottságok alakításáról szól.

Az 1870. évi megalkotott törvényhatósági szervezet a mostani időkig nem kifogásoltatott, sőt mint a nemzeti jogfejlődésnek szülője a nemzeti önértésben, közlel-fogásban eddig a leghathatóbb pártfogóra, támogatóra lett.

A modern haladás s a hatása alatt elkövetkezett az az állampolitikai törekvés, amely a politikai jogok kiterjesztésére irányul, azt a meggyőződést kezdi megérlelni, hogy törvényhatósági szervezetünk eddigi összeállításán nem felel meg többé a modern kor követelményeinek, különösen a kiterjesztett politikai jogokon alapuló parlamentáris kormányzat posztulatumával lesz összeférhetetlen.

Nekünk azonban nem általános kulturálmiai sablonok után kell törekednünk, nem más államok intézményeivel hoztunk párhuzamot kell követnünk, de helyhatósági intézményeink megteremtésénél a speciális magyar viszonyokat kell tekintetbe vennünk.

A mi hazai viszonyaink pedig ma még nem engedik meg a demokratikus elvek minden irányban való érvényre jutását. Általános kulturális fejlettségünk ma még, sajnos, nincs azon a fokon, hogy helyhatósági érdekképviseletünk-nél a vagyont, mint az általános kultúra és civilizáció töké-jét teljesen nélkülözhetnők.

A virilizmus teljes eltörlését tehát nem helyeselhetem és annyival inkább nem, mivel ez intézmény elve és célja, valamint a neképviseleti alkotmány postulatumai között áthidalhatatlan ellentétet sem látok fennlorogni.

A mostani törvényhatósági bizottságok a jelenlegi szervezetében nem egy elenyedésnek kitett orgánus, hanem egy szabadon mozgó, kellő rugékonysággal bíró, az időnkénti megújulás esiráját marabán hordó egészséges helyhatósági testület, amely a saját belügyei önkormányzatára és az államigazgatásnak követeit kónvelésére joggal hivatott és pedig annyival is inkább, mert aránylag csekély vagyoni-kvalifikáció alapján, társadalmi, vallási vagy nemzeti különbség nélkül e hon minden polgára előtt az is nyitva áll, hogy a virilisek közbéppen s miután az egyének egy része évről-évre változás alá jön, nem mondható a virilizmusról az sem, hogy ezáltal egy kiváltságos osztály állítatúok fel s ezáltal az exkluzívítás jellegét hordani magán.

De nem helyeselhető a virilizmus teljes eltörlése akkor sem, ha ama jogukat és kötelemekeket vizsgáljuk, amelyek a törvényhatóságra ruháztatnak, azaz figyelembe vesszük a törvényhatósági ügykört.

Az 1886. évi XXI. törvénycikkkel legutóbb szabályozott törvényhatósági önkormányzat kifejezését találja a végrehajró közegeknek, vagyis a törvényhatósági hivataloknak a betöltésében, továbbá abban az érdekképviseletben, mely egyenlő részben helyi választásokban is nyilvánul és végre az annak alapjára fektetett közigazgatási jurisdikció gyakorlatában.

Az automatikus közigazgatás eme mindhárom irányu megnyilvánulása, de különösen érdekképviselet és a közigazgatási jurisdikció a jelen viszonyok és jogszabályaink mellett a virilizmus fentartását szükségeslik.

A sokféle irányban megnyilvánuló közigazgatás, amely hol mint végrehajtási intézkedés, hol mint az egyesek jog-és érdekkörét érintő ténykedés pl. iparházt engedélyezése, adók egyéni kivételése stb.; hol mint a közérdeku ügyek intézése, pl. szegényügy kezelése, közegészségi, építkezési, közlekedési, ipar- és gyárügyi, iskolaiügyi adminisztráció

stb.; hol mint a vagyoni jogi képesség érvényesítése jelentkezik, a vagyónképviselet szerény véleményem szerint teljesen nem nélkülözheti, de az egyéni jogbiztonság és joguralom szempontjából nem nélkülözheti a közigazgatási jurisdikciónál sem, miután törvényhatósági önkormányzatunk keretében a közigazgatási jurisdikciót kontradiktórius törvénykezési eljárás biztosítja nem övedzi.

Miután tehát a vagyonnak és ezzel rendszeren járó nagyobb szellemi képzettségnek és vele mindig összekötött nagyobb közhatalmúnak éppen ugy, mint a közbizalom korlátlan, szabad nyilvánulásának az önkormányzatban való, egyenlő jogosultsága elismerendő, miután igazságos és méltányos, hogy azok a vagyonnak, akiknek a közügyek rendezése és törvényszerű kezelése leginkább áll érdekeiben, a közügyek intézésébe való befolyásoknak jogosultságát más tényezők hozzájárulása nélkül találják föl, emnélfogva a törvényhatóságok jogaira és kötelemeire figyelemmel az érdekképviseletből a vagyónképviseletet teljesen kizárhatónak nem tartom, annyival is inkább nem, mert ha az oly elemek és érdekek, amelyek a közigazgatási joghatóság ténykedéséi által a legsűrűbben és legnagyobb mértékben érintettek és így hivatnak arra, hogy ebbe az intézménybe felvétessenek ugy, mint az értelmiség, a vagyon, az ipar ignorálatlanak s ezek befolyása a felelősségnélküli s érdekeiben alig érintett tömeg által paralizáltatnék, akkor a legfontosabb érdekek sérelmével a törvényhatósági institúciók rendeltetésével jönnének ellentétbe.

De nem helyeselhető a virilizmus eltörlése ama követelményeknél fogva sem, amelyet hazai alkotmányunk a törvényhatósági szervezettel szemben joggal felállít. Nemzeti törekvésünkkel s az ezt védő hazai alkotmányunk szellemével csak oly helyhatósági institúciók egyeztethek össze, amelyek a magyar állameszem kifejezésére, a magyar nemzeti szupremácia érvényre juttatására alkalmasak. Már pedig a fele részben virilisekből összeállított törvényhatósági szervezet erre nemcsak hogy alkalmas, de sőt lehet mondani, hogy a virilizmus eltörlésével törvényhatóságaink, különösen a nemzetiségi vidékeken a magyar nemzeti érdekeket nem szolgálhatnák azaz az energiával, amely tőlük joggal várható.

A nemzetiségi vidékeken ugyanis a vagyon jelentékeny része a magyar elve kezében lévén, ez nekik a helyi önkormányzatban befolyást, jogot biztosít. A virilizmus eltörlésével azonban a helyi képviseletből kizorítottatnánk, s így ezáltal lerombolnák azt a védőbástyát, amelyet elődeink a magyar nemzeti eszame védelmére oly gondosan felállítottak.

De a virilizmus teljes eltörlésével veszélyeztetnők államigazgatásunkban a józan értelemben vett fentartás és állandóság elvét is, amelyet pedig semmi állami rend nem nélkülözhet anélkül, hogy a megcsontosultság és viszszafeledéshez közel állana.

De nem tartom eltörlhetőnek a virilizmust a törvényhatósági bizottságok függetlenségének megóvása szempontjából sem. A legutóbbi szomorú idők tapasztalatai mutatják, hogy alkotmányunk védelmére mily fontos szerepe van a törvényhatóságoknak és mily nagy szükség van a törvényhatósági bizottságok a kormánytól való függetlenségére. Minthogy pedig a virilisek intézmények által a bizottságok minden irányban függetlenben testületekké válnak és pedig függetlenebbek lesznek azért, mert az, akinek anyagi gondja nincsen, egyénileg is függetlenebbnek tekinthető, sem kormány, sem párt rá befolyást nehezen gyakorolhat, emnélf-

fogva a virilis intézményt, mint az alkotmányvédelem egyik garanciáját kell tekintenünk s ebből a szempontból bizonyos fokig tovább is fentartanunk kell.

Ha még hozzávesszük mindezekhez, hogy a virilis intézmény által egyik igen fontos liberális kormányzati elv: a minoritásnak a jogalkotás, az érdekképviselet terén való biztosítása is érvényesül, akkor alig hiszem, hogy hazánk jelenlegi kulturáltsága speciális viszonyai mellett bárki is a virilizmus teljes eltörlése mellett foglalhatna állást.

Mint hogy azonban a haladó kor követelményeivel szemben negatív álláspontra egyetlenegy fejlődésre hivatott nemzet sem helyezkedhetik, minthogy érezzük általánosságban, hogy sem az autonómia, sem a közigazgatási rend kívánalmait a mai törvényhatóság kellőképp ki nem elégítheti, ennél fogva az általános választói jog behozatalával járó aktuális folytán gondoskodnunk kell oly megoldásról, amely egyrészlől az állami magas bb szempontokat is megóvja, az alkotmányos életnek minden zökkenés nélküli folytonosságát, nemzeti jellegét is a jövőre nézve biztosítja, de másrészlől a haladó kor követelményeit is a nép közigazgatási közreműködésének gyarapításával kifejti.

Ilyen megoldásnak találok én azt, ha az 1886. évi XXI. törvényeik 21. és 22. szakaszait oly értelmű törvényes intézkedéssel helyettesítjük, amely szerint a választóképesek a törvényhatósági bizottsági tagok egyik felét a maximális számban meghatározott legtöbb állami egyenes adót fizetők sorából, másik felét pedig, mint eddig is, az összes választók sorából választanak. Ebben látom azt a középutat, amelyen haladva, a demokratikus elvek érvényre jutásának is bizonyos fokig tért nyitnánk, de másfelől a jogfolytonosság elvét sem sértenők, alkotmányos életünkben sem idéznék elő zökkenést.

Egyetemi politika.

Irta: Burger Péter dr.

A Budapesti Hírlap vasárnapi számában „egyetemi politika” címen mond el Takács Menyhért dr. jászóvári prépost, a kinnani egyetm b kiváló előharcosa igen sok megszívlelendő helyes és célirányos eszmét. Kiindulván onnan, hogy mintegy 20 éve már Trefort Ágoston közoktatási miniszter vetette fel a harmadik egyetem felállításának eszméjét; tudja azt, hogy aztán két egyetemen a tudomány önálló művelése és közlése a hallgatók ezreinek tömegében kevébbé eredményes, etikai és pedagógiai tekintetben pedig több kárral, mint haszonnal jár.

20 éve igyekszik közoktatásügyi kormányunk e bajon segíteni, keresvén a kibontakozást minden irányban több jó akarat, mint szerencsével.

Ezt a régi kulturpolitikai örökséget akarja, mint hírlík, Apponyi gróf a nemzeti kormány kultur minisztere folyósítani.

Szép dolog, nemes ambíció, de morális kötelesség is ez; mert nemzetgazdasági és kulturális fejlődésünkben ennek is egyik nem kicsinylendő alapvető aktna kell lennie.

A vidéki városok versengése is csaknem egykoru a felvetett eszmével és éppen nem csodálkoznak azon, hogy az idők folyamán ezek között bizonyos féltékenység uralkodik és aggodalommal nézik ha egyik-másik fél kilátásai az egyetem elnyerésére erősödtek.

Bár ez aggóató féltékenység semmiképpen megokolva nincsen, általános nemzeti szempontból kedvező jelenségnek kell azt tekintenünk; örvendve annak, hogy mentől

több vidéki városunk a kulturális haladás ama fokát elérte, melynél már ily felsőbb szakképző iskolák hiánya észlelhető, vagy ilyennek befogadására magát hivatottnak tekintheti.

A kormányra nézve jól mondja Takács Menyhért: másrendű dolog a városok érdeke; mert neki, akár egyetemet, akár fakultásokat állít fel, elsőrendű feladata a nemzeti érdekek ápolása.

Megengedem, hogy ez a megoldás nem könnyű feladat, de mennél nehezebb, annál biztosabb a helyes irány megválasztása. Mert ha igaz, hogy a helyiérdekek teszik a kérdést ennyire bonyodalmassá; ha igaz, hogy bölcse megfontolással mérlegelendő, mennyire azonosok a lokális érdekek az országos érdekekkel és a magyar nemzeti szempontokkal.

Ha nem lehet közömbös az ország mily geográfai pontján mily kulturális intézmények keretei között, mily történeti múlttal bíró városban milyen nyelvű és politikai karakterű lakosság környezetében állítunk fel egyetemet. Ha mérlegelnünk kell, mily érzelmeti néprétegekkel fogja éreztetni az új egyetem a maga szellemi tenhatóságát, erkölcsi erejét és súlyát, nemzet nevelő és összeferasztó hatalmát: mert készséggel kell elismerni, hogy ezekben rejlik a magyar egyetemek nemzeti jelentőségei: akkor teljesen nyilvánvaló kézen fekvő az irány, melyben a közoktatási kormányunk haladnia kell.

A nagy versengésben egyes városok részéről fellebbant áldozatkészséget sehol sem szabad elohasztani. Az egyes városok mellett szóló tradicionális kulturtörténeti, vagy nemzeti szempontokat külön-külön legnagyobb, legmesszebb menő figyelemben kell részesíteni, felkarolni és lehetőleg kielégíteni.

Ez pedig csak úgy válik lehetővé, ha szakitunk egyetemi politikáknak Takács szerint is főhibájával: a túlajtott centralizációval és szakiskolákkal állítunk, vagy mondjuk fakultásokat fel itt is, ott is a szükséghez és a helyi viszonyokhoz mérten megválogatván azok mineműségét.

Nem követem cikkirő további eszme menetét az egyetemi tulzefultság káros hatásairól, mert hiszen ez elemi igazságokat nála szebben, talpraesettebben megírni nem lehet, nem is kell és ennek következményeképpen is a csak méginkább a centralizációnak vagyok hive. Teljesen osztom és szöszörint ide iktatom, amit ez irányban ír: „Egész egyetemi rendszerünknek újra szervezésére van szükségünk s ennek a nagy reformnak a harmadik egyetem csak egyik eszköze. Ujabb tudományos központokat kell létesítenünk nemzeti közművelődésünk jövőendő felvirágoztatásának biztosítékául s ezekben a szellemi arzenálokban össee kell gyűjtenünk a tudós elméket és erőket, kik nem csak a tudományt művelik önállóan, hanem magának a nemzeti ideálnak is rajongói hivei. A kik hitben és erkölcsben oktatók és példaadók s aiktól a magyar ifjúságnak tanulnia lehet és tanulnia kell.

Ezt a nemzeti etikai és pedagógiai szempontokból megokolt célt csupán egyetemi fakultások föllállításával érhetjük el.

Nem a nagy egyetemek szaporítására; de minél több vidéki fakultás szervezésére van szükség, arra kiválóan alkalmas kultur telepeken”.

Szakítanunk kell az elavult középkeri intézménnyel és számolnunk a mindennapi élet felsőbb elődázhatlan követelményeivel. Egyetem helyett felsőbb szakiskolákat kell létesítenünk itt is, ott is a szükséglet szerinti számban és helyi viszonyoknak legjobban megfelelő szakokban.

A 20. században végre át kell térnünk a nevelés terén is a gyakorlati élet szilárd talajára, hogy produkció munkára, a legkülönbözőbb foglalkozási ágakra neveljünk derék, képzett embereket.

Latentei nemzetnek mondanak nyugati szomszédaink, hát mutassuk meg, hogy a gyakorlati élet terén is megálljuk a sarat, ha egyszer ily irányt adunk felsőbb alkotásunknak. Ha valaha, úgy most van ennek ideje, amikor végre talán még is a siker reményével kecsegtet az Ausztriától való különválás.

Jogi fakultásunk, teológiánk és bölcsészeti szakunk még jó időre elegendő és csupán akadémiai rangra emelések kívánatos számban vannak. Most inkább a műszaki, még pedig felső ipari-, kereskedelmi és gazdasági szakiskoláknak akadémiai rangban való felállításra és fejlesztésre, 1—2 orvosi fakultás létesítésére volna szükséges. Debrecenben a létező jogi, teológiai és bölcsészeti szaktok mellé én ma orvosi fakultást és felső ipariskolák felállítását látván szükségének

Az orvosi honorárium.

Az észleli orvosok „szorvezkedtek” — és kimondták, hogy ők eszentul három koronát fognak követelni egy orvosi látogatásért. és száz koronán alól háziiorvos tisztelet nem vállalnak. Sőt, ha külön orvosi tanácskozára vagy műtétre lesz szüksége a betegeknek, őket kezelnek, illetve a családnak, amelynek háziiorvosai: akkor ezért külön honoráriumot kívánnak.

Képzöljük, milyen vegyes érzelmekkel vesz majd erről tudomást a közönségnek az a része, amely a dolgokat részben felületesen, részben csakis maradi szempontokból szokta megítélni. — Hogyisne, mikor általában abhoz voltunk szokva, hogy az orvost az ember nem „fizeti”, hanem csak „honorálja”; — tiszteletdíjat ad neki, ami meglehetősen nyulékony fogalom és mindenekelőtt igen kevésbé fejezi ki, hogy mennyi legyen ebben a tartozás, hisz ami csak honorárium, az a honoris causával lehet egyenes arányosságba hozni. Már pedig a honoris causa lényegében annyi, mint „ingyen”.

Nohát a mi orvosainknak ebből az ingyenből csakugyan bővegesen kijutott eddigéig. Alig van kaszt, még a papot sem véve ki, amelytől annyi ingyen-szolgálatot és munkát merna követelni vagy legalább is „elvárni” a társadalom egy része, mint éppen az orvostól. S ha még csak a vagyontalan, igazán szegény emberek nem fizetnek az orvost! — De igen sokan gondolkodnak a részben a legnagyobb cinizmussal azok közül is, akiknek van anyujuk, hogy ingyen gyógyításban csak pirulással részesedhesenek.

Az orvosnak nem fizetni, vagy csak nagyon silányan fizetni, szinte rendszer nálunk; aminek jelentős oka nem más, mint hogy az orvosok, akik elvégre is mávvel ur-emberek, álszeméremből inkább hallgatnak a jogos követelésekkel, semhogy a ferde irányba térült közvélemény egynemely nyilatkozása lehetetlennek títusse fel őket. De ha ettől tán nem tartanak is, elég lehet nekik az a kellemetlenkedés, ami a honorárium kérésével első sorban saját maguknak okoztak, hogy inkább rábugyják a betegre: fizet-e és mennyit fizet, a saját tetszése szerint.

Az, hogy az ügyvéd egy ótörös levél írásáért is követeli a maga két koronáját és tizfilléres bélyegét, senkinek sem át szegyet a fejébe, s hogy egy ügyvédi „tanácskozás”, ami esetleg félnapnyi ideig tart, mint amikor a lelkiismeretes orvos a betegét megvizsgálja, az exponensátában legalább

is tíz koronával szerepel, szintén nem tűnik fel senkinek sem. Hanem ha az orvos az ő becsületés és sokszor keserves munkájának a jutalmát meg akarja kapni: azért már lázadnak azok, akik tudja Isten minő szokáséjg alapján, az orvost tisztán csak olyan közjótékonyági közegek akarják látni, akinek vannak ugyan kötelességei, de jogai nincsenek, vagy csak alig vannak.

Pedig még az orvosok közt is vannak, akiknek a követelésén nem szokás megbotránkoni, ezek a hirtvees, nagy-tudományú, jobbára egyetemi tanári rangban levő orvosok, akik magok szájuk meg az ő árfolyamukat és — teljes joggal. A szegény beteg elvégre az ő klinikáikon teljesen ingyen gyógyításban részesül s a legnagyobb operációért sem fizet egy krajcárért sem. De ha valaki az orvost magához hívja és megfizetheti: akkor épp úgy el kell készülnie lennie a honorálásból a különbségekre, mint ahogy a boltban a különféle finomságu csipkének is más és más az ára.

De amikor a híres orvosok nagy honoráriumai ellen senkinek lázad, sőt azt természetesnek találja: annál inkább kell, hogy megértse az átlagos orvosoknak abbéli jogos törekvését, hogy legalább valahogyan honoráltassanak, még pedig nemcsak két tojjással és egy kosár burgonyával, vagy jobb esetben: egy pár ósirkével, ahogyan a falusi doktorokat sok helyen honorálni szokás.

Az orvos munkája nemcsak munka, hanem sokszor önfeláldozás is; hányszor kell éjjel megszakítania a nyugalmát — és hányszor van abban a veszélyben, hogy ragályos betegséget kap vagy ő maga, vagy ő általa a családja. S mindezért, hosszú tanulmányának a végeztével, a nehezen kiérdemelt kenyérre való se lehessen biztosított az ő számára!...

Jól tették az észleli orvosok, hogy „szorvezkedtek”

A Város 1906. évi folyamának tartalomjegyzéke.

1. szám. Domahidy Elemér becsuja Irta: (K.) Hortobágy hasznosításához. Vázonvázlas Békésy László uradalmi igazgató ur cikkére. Irta: Kövendi Domokos. Mezőgazdasági munkaalkotmány. Irta: Erekly Károly. A fővárosi tisztviselők adóssága. Hírek. Hirdetések.
2. szám. Tisztviselők adóssága Irta: Dr. Verus. Középszályunk pusztulásának okai. — Irta: Gedőse S. A nőegyletek közlenéyei. Debrecen város prokurátorának intrukciója 1638. Közi K. Á. A városi nyomda 1905. évi mérlege. Hírek. Hird. tések.
3. szám. Válassz Dr. Verusnak „Tisztviselők adóssága” e cikkelyére. Irta: K. Á. Középszályunk pusztulásának okai. — Irta: Gedőse S. A tisztviselő telopról. Irta: K. Á. A multból Közi: K. Á. Fővárosi rendőrség a vidéken. Hírek. Hirdetések.
4. szám. Jelen és jövő. Irta: Konez Ákos. A multból Közi: K. Á. Hírek. Hirdetések.
5. szám. Sárváry Gyula dr. Irta: Konez Ákos. Debrecen sz. kir. város köztervényhatóságának a rendőrségről alkotott szervezeti szabályzatának javaslata. Hírek. Hirdetések.

6. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1903. évről.
A tüdőbetegek érdekében. Irta: Koncz Ákos
Nemesi összeírás 1847-ből. Közli: K. Á.
7. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1903. évről.
Nemesi összeírás, Közli: K. Á.
Hírek. Hirdetések.
8. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904. évről.
Hirdetmény az érepez hamisítványokról.
Hírek. Hirdetések.
9. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904. évről.
Tájékoztató a népeleti tárgyakat gyűjtők részére
Irta: Boldizsár Kálmán dr.
Hírek. Hirdetések.
10. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904. évről.
A miniszterelnök leirata.
A debreceni első takaróképzőtári jubileuma. Irta: Koncz Ákos.
Hírek. Hirdetések.
11. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése 1904. évről.
Hírek. Hirdetések.
12. szám. Királyi leirat.
A magyar ipar védelme. Irta: Koncz Ákos.
Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904. évről.
Hírek. Hirdetések.
13. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904. évről.
Hajdu vármegye és Debrecen selyemtenyészése az 1905. ben.
Hírek. Hirdetések.
14. szám. Debrecen sz. kir. város polgármesterének jelentése az 1904. évről.
Hírek. Hirdetések.
15. szám. Huavét ünnepén. Irta: Koncz Ákos.
Az új kormány kinevezése.
Hazánk lakás ügye. Irta: Geml József temesvári főjegyző.
A háborgó Vezuv.
Hírek. Hirdetések.
16. szám. Közgyűlési meghívó.
Vissza a faluba. Irta: Meline Jules.
Egy ember gyarlóság. Irta: Koncz Ákos.
Hazánk lakás ügye. Irta: Geml József temesvári főjegyző.
A magyar Tátra. Irta: László Miklós.
A petroleum fűtés jövője.
Értesítés a választásokról.
Hírek. Hirdetések.
17. szám. Építünk nyaralókat. Irta: —.
Az alföldi nagy kiterjedésű határok célszerűbb benépesítése. Irta: Forster Géza.
A központi választmány ülése
Hazánk lakásügye (Folyt.) Irta: Geml József temesvári főjegyző.
Zárószámadása a házépéztárnak 1905.
Hírek. Hirdetések.
18. szám. Városunk főispánja. Irta: Koncz Ákos.
A külön főispán. Irta: Nánási.
Megoldandó kérdések. Irta: Koncz Ákos.
Legelő hiány Irta: Forster Géza.
Nemesi összeírás 1847.
Jövel szép természet. Irta: K. Á.
Hírek. Hirdetések.
19. szám. Az új főispán. Irta: K. Á.
A jog és pénzügyi bizottság ülése.
A magyar ipar parlolása Irta: Koncz Ákos.
A debreceni bérkocsi ipartársulat alapszabálya.
A városi muzeumból.
- Nemesi összeírás 1847.
Hírek. Hirdetések.
20. szám. A város hivatalos órái.
Indítvány a Debrecenben felállítandó Boesckay-szobor ügyében.
Jelentés a világitási vállalat V. üzletéről.
Hírek. Hirdetések.
21. szám. Az alföldi gazdalkodásról Irta: Koncz Ákos.
Hírek. Hirdetések.
22. szám. Városunk főispánjának kinevezése.
Tüzelőanyag hiány és erdősítés.
A tizenegyedik gyógyszerár ügye.
A szerb dalosok városunkban.
A helyi vasut és a Tanács.
A vármegyékből.
Hírek. Hirdetések.
23. szám. Főispáni beiktatás.
Meghívás a hortobágyi lótenyésztési jutalomdíj kiosztására.
A felfüggesztett rendőrtisztviselők fegyelmi ügyének befejezése.
Hírek. Hirdetések.
24. szám. Közgyűlés
Finn testvéreink.
Hírek.
25. szám. Parcellázási járvány.
Etnográfia és esztétika Irta: dr. Solymossy Sándor.
Hírek.
26. szám. A Boesckay-szobor. Irta: Koncz Ákos.
A helyi vasutról.
A Hortobágy hasznosítása.
Jelentés a városi villamos-telep épületének költségvetéséről.
Etnográfia és esztétika Irta: dr. Solymossy Sándor.
A Hortobágy hasznosítása ügyében kiküldött bizottság javaslata.
A debreceni iparostanonciskola reformja.
Hírek.

(Folytatás a jövő számban.)

Hírek.

— A jöléti bizottság ülése. A jöléti bizottság a héten ülést tartott Szabó Kálmán országgyűlési képviselő elnöklésével. Az alkotmányvédő bizottság jelentését annak idején a közgyűlés elé fogja terjeszteni.

— Pályázat gépészmérnöki állásra. A városi tanács a villamos művekhez szükséges gépészmérnöki állásra pályázatot hirdet 4000 korona éves fizetéssel és 600 kor. lakáspénzzel.

— Vármegyei küldöttség Kossuth miniszternél. Hajdu vármegye nagy küldöttségét az ut- és telefonhálózat ügyében f. hó 17-én fogadja Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter. A megye küldöttségét Weszprémy Zoltán főispán vezeti.

— Egy jeles munka. Felhívjuk olvasóink figyelmét Varju János kegyesrendi főgymnáziumi tanárnak „A magyar szellemi művelődés történelme” c. kitünő munkájára. A mű minden könyvkereskedésben kapható füzve 6, kötve 8 koronáért.

— Sikosak a járók. A gyakori havazás, majd a nappali olvadás és az éjjeli fagyás oly sikóssá teszik a járókat, hogy a jöv-menők egymásután buknak el és valóságos csoda, hogy eddig csak egy két ember törte el kezét-lábát. Felkérjük a főkapitány urat, hogy közgeivel figyelmeztetesse a háztulajdonosokat a járók tisztítására és amennyiben ez a gyakori hóesés miatt nehézségekbe ütköznék, rendelje el a

járóknak homokkal, hamuval, vagy fűrésszel való beszórást; aki pedig a felszólításnak nem tesz eleget, büntesse meg szigoruan. Elvégre is Debrecen nagy város és ha már sok mindent nélkülözünk, legalább ójjon meg a rendőrség erélye attól, hogy kezünk-lábunk ni ne törjön a sikos járón.

— **Vacsora a főispánnal.** Weszprémy Zoltán Hajdu vármegye és Debrecen sz. kir. város főispánja folyó hó 10-ikén vacsorát adott, melyre a vármegye és város vezető tisztviselői voltak hivatalosak. Jelen voltak: Kovács József polgármester, Kovács Gyula alispán, Vinay Géza kir. főmérnök, Vecsey Imre főjegyző, Pákozdy Sándor főjegyző, Dávidházy Sándor tb. főjegyző, Bészler Károly tb. főjegyző. Árvaszéki elnök, Péntes Sándor árvaszéki elnök, Körner Adolf, Magoss György dr. és Czeglédy Mihály dr. főügyészek, Király Gyula, Oláh Károly, Szabó Kálmán, Csókó Sámuel tanácsnokok, Végh Gyula főkapitány, Roncsik Lajos főszámvevő, Tüdös K. dr. tiszti főorvos, Rásó István főispáni titkár, Weszprémy Kálmán megyei főlevélfőnök és Koncz Á. tb. tanácsnok közlevéltáros. A 4-ik fogásnál a vendégszerető házigazda szívének igaz érzésével vendégeit köszöntötte fel, örmétt fejezte ki, hogy együtt láthatja bűses munkatársait, a vármegye és város vezetőit. A főispán szíves szavaira Kovács József polgármester válaszolt. Éltetve az illusztris házigazdát, Kovács Gyula alispán a főispánnal urasszony egészségére fűrt poharat. Végh Gyula főkapitány fejezte be a tőzstokat a főispán éltetésével. A társaság a késő éjjeli órákig maradt együtt a legjobb hangulatban.

— **A gazdasági cselédek költözése.** Abba az áldatlan küzdelemben, amely már hónapok óta folyik a munkások és munkaadók között, jóleső pihenőt hozhat az a levél, melyet egy munkaadó intézett hozzánk. Igazi emberszeretettel szegta minden sorát és fölvetett tervét megérdemli, hogy a nagy szociális probléma megoldásánál kellő figyelemben részesítsék.

Szívet és szemet bántó látvány — írja a levélró — a gazdasági cselédnép újévi költözése télvíz idején, az újévet megelőző és következő öt-hat napon, különösen olyan időben, mint amió az ideit esztendő első napjaitban uralkodott. Saját szememmel láttam, hogy a férdig éró hóban, minden nyom nélkül való uton haladó béres szekéren egyéb nyomorúságos czókmók között két 8—9 éves gyermek rongyokba burkolózva kucorgott, sirt, az áldott állapotban levő béresné pedig a harmadik gyermekkel az ölében, a lovak mellett gázolta gyalogosan a havat. Leírni, vagy a leírás után ilyen állapotot elképzelni nem lehet, azt látni kell, csak úgy foghatja föl az ember elméje. Ez az eset nem áll egyedül. Megye- és országoszerre így van ez. A gazdasági cselédség h reolködása karavánokat mozgat meg és pedig nem egy határból a másikba, hanem néha 10—20 kilométer távolságra költözködnek és nyomorognak. Ehez járul még, hogy az ilyen szegény cselédet rendeltetése helyére érkeztekör nem jó ismerősök, rokonok várják fűtött, meleg hajlékkal, hanem a kiköltözötet előbbi cselédnek szennye és piszokja, képzelhető, milyen egészséget rontó viszonyok tizedelik aztán a mi jó munkás népünket. Ha Budapestben és minden más rendes városban a lakbérleti statutumokban befoglalattatik az a kikötés, hogy a téli (februárius) negyedben költözködni senki sem köteles, mennyivel megokoltabb volna a vidékre is ezt a szabályt alkalmazni, országosan elrendelni és betartására felügyelni. Sem a birtokos osztálynak, sem a cselédségnek nem volna abból kára, ha a régi időben divó Szent-György- vagy Szent-Mihály-napi helylyátvazást léptetnék életbe, sőt elenközvet, hasznárá válnék mindkét érdekeltnek közvetlenül, közvetve pedig az országnak és az emberiségnek is.

— **Beküldött.** Vettük a következő sorokat: Kedves Szerkesztő urak!

A keddi egészségügyi bizottságról referálván, oly téves és bosszantó elferdített adatokat közölnek, mi ellen az ügy érdekében fel kell szólalnom.

Az első felszólalásom az iskolák jelenlegi be- vagy nem zárásával, megnyitása, vagy zárvatartásával nem is foglalkoztam; hanem szóvá tettem a főorvos urnak a polgármester urhoz az iskolák sűrűgős bezárása iránt több ízben tett javaslatait; kérvé, hogy tartsa meg ama régi helyes szokást, miszerint előbb az egészségügyi bizottság egybehívását javasolja a ragályos betegségek mérvének megállapítása és az iskolák esetleges bezáratásának javaslása céljából.

Igy volt ez szokásban a multban, így is helyes; mert hát a főorvos urat a néha napján felszaporodó bejelentések megtéveszthetik, erélyesebb cselekvésre késztethetik; de a jórészt gyakorló orvosokból álló bizottság alos tárgyalása folyamán maga is más nézetre juthat, felelőssége is megoszlik.

Ehez fűzve tértem át aztán a mai járvány jellegének ismertetésébe és nem csinálók titkot belőle: soha sem helyeselem, ma sem helyeselem kanyaró vagy szarmarhut miatt az iskolák bezárását. Nem helyeselem, pedig e ragályoknak némi csekély gondosság mellett való teljes veszélytelensége miatt; de főleg azon okból, mert gyakorlati tapasztalatom, hogy, kivált az alsóbb néposztályok gyermekei az iskolák bezáratása esetén kellő felügyelet hián többet csatangolnak az utcán, jobban ki vannak téve a meghülésnek és így ragályozásnak is, mintha azon a pár órán egyenletes meleg, zárt, tiszta helyen tartózkodnak.

Ne tévesszen meg bennünket az sem, hogy a járvány, mint mondatott, szűnik, ha az iskolát bezárják; mert hiszen ennek kézen fekvő természetes oka az, hogy midő az iskolák bezáratására sor kerül, ama járvány már elérte tetőpontját, tehát önként is visszaesésnek kell következni.

Tény az, hogy hullámosan emelkedik és ugyanígy csökken a járvány, — a tapasztalat is ezt bizonyítja, hát számoljunk e tényekkel és ne zavarjuk ok nélkül a szűk nyugalmát és a tanítás menetét.

Javasoltam, — és azt itt szükségesnek látom ismételni — hogy lehető legrövidebben kell eljárni az oly szűk ellen, kik ragályos beteg gyermekeiket iskolába küldik, valamint mindazok ellen, kik az ily eseteket, ha tudomásuk van róla, vagy éppen a kötelező bejelentést is elmulasztják.

Sajnálatos dolog, hogy nekünk itt Debrecenben még mindig állandó gyermek járványokkal kell küzdenünk; de vizsgálató az a tudat, hogy immár rövidesen hi elkészülnek a vízművek és öblithető csatorna hálózat, végre-valahára ennek a nyomorúságnak is vége szakad.

Még csak egy kérést vagyok bátor a t. szerkesztő urakhoz intézni, ha ad referendumt elküldik képviselőiket a bizottsági ülésekre, úgy az ügy érdekében gondos figyelemre utasítsák.

Néha gyakran, sokszor mindig jobb a semmi, mint a rossz referáda!

Dr. Burger Péter.

— **Az átíratási ügyek.** A városi átíratások ügye ez idő szerint hosszadalmas eljárás és felesleges munkát kíván. A tanács megbizta ennélfogva Csóka Samu adóügyi tanácsnokot, hogy dolgozzon ki e tekintetben egy javaslatot, mely az eddigi felesleges munkát megszüntetné. Csóka Samu tanácsnok a napokban már beadja gondosan elkészített javaslatát.

— **A szünügyi bizottság ülése.** A szünügyi bizottság január 9 én ülést tartott, melyen több rendbeli ügyet intéztek el.

— **Előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi miniszter Dékány Lajos dr. tiszapolgári lakosnak a debrecen — hajdunánási helyiérdeku vasut hajdubüszörmény állomásától a tiszapolgár — nyíregyházi helyiérdeku vasut Tiszapolgár állomásáig s folytatólag Tiszapaikonya, Sajószöged, Nagycsés, Poga, Onod, Sajópetri, Sajólad és Alsószolca községek határain át a m. kir. államvasutak Miskolc állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu helyiérdeku vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét egy év tartamára megújította, azzal a megszorítással, hogy a vasút csakis a gőzmozdonyú üzem alapul vétele mellett tervezhető.

— **Farsangi utazás.** Ilyenkor, mikor ölnyi magas hó borítja még a nagyváros utcáit is, az emberben fokozott mértékben éled föl a vágy, hogy a tél ridegsége elől a vidám, napugaras farsangi mulatozástól hangos Rivierára meneküljön. A viruló palma- és narancserdők közé, amíg itthon kőben és hóban fagyoskodnak az emberek. A Központi Menetjegyiroda tehát, amely évenként egyszer kirándulást rendez a francia Rivierára, szívünk legtitkosabb vágyait váltja valóra. Az idei kirándulás február 2 án lesz Moste Carlóba és Nizzába, a világhírű carneval hazájába. Utközben megtekintik Velencét, Milánót, Génauát és a Riviera több paradicsomi szépségű pontját is. Miután a világ minden részéből odaseregülő nemzetközi közönség az előkelő szállók szobáit már lefoglalta, a menetjegyirodának ezuttal mindössze csak 30 utas számára sikerült helyet biztosítani, amiért is ajánlatos, hogy az érdeklődők minél korábban jelentkezzenek. A társasutazás részletes prospektusa a Központi Menetjegyirodában (Budapest, IV., Vigadó-tér 1.) díjtalanul kapható.

— **Vásártalalom Szent István napján.** Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben a felmerült kétségek eloszlatása végett arról értesíti a törvényhatóságokat, hogy Szent István napján sem országos, sem betivásár nem tartható, még akkor sem, ha Szent István napja vásárnapra esnék

— **Bikavásárok.** A Biharmegyei Gazdasági Egyesület ebben az évben, hogy a köz-égeknek az aszállatbeszerzést megkönnyítse, két helyen rendez bikavásárokat. A vásárokat előre láthatólag Bihar-Diószegen és Bihar Újfaluban tartják meg. A diószegi vásárt március 5-ére tervezik. Valamennyin részt vesznek az állattenyésztési felügyelők is.

— **Halhus a városok élmezésében.** Darányi földmívelésügyi miniszter nemrégiben hívta fel a városok figyelmét a tóhalgazdaságok szociális előnyeire, amelyek képessé teszik aránylag csekély befektetéssel nagyobb városok piacának olcsó halhussal való ellátását. Mint a Bud. Lev. értesül, a felhívása alapján már i-több e célra alkalmas városban tervezik tóhalgazdaság létesítését. Így legutóbb Közseg városában két odaváló földbirtokos indított ily vállalat létesítés tárgyában komolyabb mozgalmat.

— **Megfelebbezett polgármesterválasztás.** Készmárkon december hónap végén volt városi tisztújítás, mely alkalommal Verchovszky Ottó dr. ügyvédet választották meg polgármesterré. Schwarz Károly dr. eddigi polgármesterral szemben. A választást felebbezéssel támadják meg azon az alapon, hogy Verchovszky Ottó nincsen fel-

véve a választó névjegyzékében és így sem cselekvő, sem szentesítő választó jogosultsággal n-m bir.

— **Új nagyközségek.** A belügyminiszter a Szatmár vármegye területén levő Érkörtvélyes, Penészlak, Mezőterem, Szatmárszadány és Ópályi kisközségeknek nagyközséggé alakulását rendelte el.

— **Téli álmat alvó emberek.** Oroszországban vannak falvak, melyeknek lakosai valóságos téli álomba merülnek, akár csak a medve vagy a mormotér. Így például a Pskolkormányzóságban, hol az aratás bizony évről-évre szükséges a hideg évszakban az inség általános, szokássá vált a téli álom, vagy amint ők nevezik, a „lozka“, hogy a mindennapi élet szükségleteit a minimális mértékre szállítsák le. Az alvó emberek napjában csak egyszer ébrednek föl, rendszerint délben, amikor is egy kevéske kenyert fogyasztanak el, vizet isznak rá s azután ismét álomba merülnek. Munka, mozgás, gondolkodás nélkül és a folytonos szibbadságban elernyedt fizikai élet mellett, hónap-számra beérik a minimális mennyiségű étellel. Az utast kimondhatatlan érzés fogja el lőttára e kihalt falvaknak, ahol minden ajtó zárva és nyoma sincs az életnek.

Megemlékeztünk itt egyuttal arról a különös alvóversenyről, mely évekkal ezelőtt zajlott le M. Schwob és Tristan Bernard, két francia író között. A szokatlan, de bizonyára legkégyelmesebb versenyben a győztes Bernard lett, aki negyvennégy óra hosszat aludt egygyében és akkor is azért hagyta abba az alvást, mert nem győztek tovább az oldalai.

— **A jó kritika nehezes hatása.** Hogy a szinigazgatók a rossz kritikáért néheztelnek, az nálunk is gyakori eset, de hogy egynesen kérik, hogy a társulatot ne dicsérik a kritikus urak túlságosan, az a példátlan eset megtörtént Danzigban, ahol jelenleg egy nagyon ügyes szintársulat működik. A kritikuskó annyira el voltak az előadásról ragadtatva, hogy folyton csak dicséretekkel halmozták el a színház vezetőségét és a színészeket, akik azonban e miatt folyton fizetésemelést kértek és az igazgató a rossz indulatú bírálatokat. Nem lehetne azt a színházat ide is elhozni?

— **A magyar cimer használati joga.** A kereskedelmi miniszterhez az a panasz érkezett, hogy az iparhatóságok kihágási eljárást indítottak udvari szállítók ellen azért, mert gyártmányaikon a magyar országos cimert használták. Az árukat a hatóság le is foglalta. A miniszter most arról értesíti az összes másodfoku iparhatóságokat, hogy az 1883. évi XVIII törvénycikk értelmében az ország egyesített címerét azok is használhatják, akik a magyar királyi udvari címet a főnálló szabályszerű eljárás mellett megnyerték, vagy ezentul megnyerini fogják. Miután pedig mind az idézett törvény megalkotása idején, mind azóta is, a szabályszerű eljárás az volt, hogy a magyar királyi udvari szállító cím osztrák udvari szállító címmel együttesen adományoztatott, az ilyen udvari szállítók, akik a császári és királyi udvari szállító címet viselik, egyuttal magyar udvari szállítók is, akik az idézett törvényszakas értelmében a magyar országos címet teljes joggal használhatják. Éppen ezért az ilyen cégeknek a magyar címmel ellátott áru még akkor sem lehetnek iparhatósági beavatkozás tárgyai, ha az illető áruk nem magyar származásnak. Arról pedig, hogy valamely cég udvari szállító-e, kétség esetében a kereskedelmi és iparkamarák adhatnak felvilágosítást.

— **Ló- és kocsiösszeírás.** Az 1873. XX. t. c. végrehajtása tárgyában kiadott végrehajtási utasítás 2. és

3. szakaszai alapján a lovak, öszvérek, szamarak, kocsik, szekerek, személyszállító- és teher-autómozgók, uti mozdonyok, szántó mozdonyok, ömököző mozdonyok és utcahengerozók összeírása foganatosítandó lévén, felhívja a tanács városunk érdekelte lakosait, hogy a fent elősoroltak közé tartozó tulajdonait 1907. évi január hó 20-tól kezdve bezárólag január hó 31-ig a Csapó utca 43. számú háznál (tízoltó laktanya), a jelzett napokon reggeli 8 órától 12 óráig bejelenteni el ne mulasszák, mivel a mulasztók fentemlített végrehajtási utasítás 3. §-a értelmében minden lo, valamint a fent elősoroltak után is 20 koronáig terjedhető s a szegényalap javára fordítandó pénzbírsággal fognak büntetettini s utólagos bejelentésre is kötelezettek. A bejelentés alól fel vannak mentve: 1. az állami lötenyész-tési intézetek lovai; 2. a katonai igazgatás lovai s a tényleg szolgáló katonaszízek azon saját lovai, melyekre szolgáltatuk ellátására szükségük van. — Debrecen, 1907. január hó 3. A városi tanács.

— Degenfeld József jubileuma. Degenfeld József gróf, a tiszántúli ev. ref. egyházkerület főgondnoka tíz év óta vezető pártalan buzgódomal, igazságos erélyrel a legnagyobb egyházkerület ügyeit Elő hite, munkás tevékenysége, melyek nem ismernek akadályt az ennek megvalósításában és az egyház lelki és anyagi ügyeinek kormányzásában hatalmasan növelték és növelik a tiszántúli ev. ref. egyházkerület tekintélyét és dicsőségét. Mikor még Degenfeld József gróf főispánja volt városunknak és Hajdu vármegyének, nagy gondjai közeppel éppen oly példás buzgósággal töltötte be főgondnoki tisztét, mint most, midőn ugyazólván egyháza ügyeinek él. Tíz éve, hogy a tiszántúli kerület bizalma és szeretete a főgondnoki székbe ültette a nemes grófot és aki ezen tíz év történetét csak futólag is vizsgálja, azonnal méltányolni tudja az ő szembeszökő érdemeit. A nemes gróf működésének maradvány emlékei egy alapítványt szándékoznak létesíteni tiszteleti és kerülete. Midőn örömmel jegyezzük fel ezen mozgalmat a decennium határkövénél, mély tisztelettel üdvözljük Degenfeld József grófot, aldatást kívánva további életére és működésére.

— Jóváhagyás. A belügyminiszter a közgyűlés által megszavazott drágasági pótlékról szóló határozatot jóváhagyta.

— A ref. egyháztanács ülése. A debreceni ev. ref. egyház presbiterium: vasárnap délelőtt 10 órakor az egyház tanástermében gyűlést tartott Simonffy Imre kir. tanácsos e. nöklete alatt. A gyűlésen először funkcionáltak mult év december 27-én megválasztott új presbiterok. A tárgy sorozat egyik legfontosabb pontja volt az egyházmegyei esperes körlevéle gróf Degenfeld József főgondnoknak tízéves működésének maradvány emlékei alapítandó egyetemi tanszékre aláírások gyűjtése tárgyában. A gyűlés magúvá tette a körlevél tartalmát s jóváhagyás végett fölterjesztette az egyházmegyei közgyűlés elé. Tudomásul vette a presbiterium Karai Sándor főgymn. igazgató jelen tését arról, hogy a tanári kar az 1907-1908—1909. évekre Sinka Sándor tanárt küldötte a presbiteriumba képviselőül. Azután a központi bizottság került szónyegre s az 1906. december 20-án a főgondnokra, presbiterekre, pót-presbiterekre és egyházközségi gyűlési tagokra tartott szavazás eredményéről. A gyűlés a jelentést tudomásul vette. Még egyes kisebb jelentőségű kérdések letárgyalása után a gyűlés d. e. 12 órakor véget ért.

— A boritaladó ellen. A magyarországi Bortermelő és Borkereskedők Országos Szövetsége e héten Budapesten nagygyűlést tartott a boritaladó ellen. A gyűlésen Brázy Kálmán elnököt, aki agyűlést megnyitván, me-

gen üdvözölte a minisztériumokképviselőit. A kereskedelmi miniszter Téglássy István miniszteri tanácsos, a földművelési miniszter Lónyai Ferenc osztálytanácsos, a pénzügyminiszter Posta Ferenc osztálytanácsos képviselte.

Zwack előadó hosszabb beszédben vizsgálta a bortermelő és borkereskedők sanyaru helyzetét és az állam által beszedet 15 millió boritaladó megszüntetését kívánta. A bortermelő és borkereskedők országos szövetsége megbízásából a következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra: A hazai borgezdaság virágzását gátló tényezők között a legnevezetesebbek egyike az 1895. évi XX törvény-cikkel életbe léptetett boritaladó, amely hovatovább elviselhetetlen terveket rő mind a termelőkre, mind a borkereskedőkre és a borgezdasággal érdekes kapcsolatban levő egyéb társadalmi rétegekre. Ezeknél fogva kimondja az országos értekezlet, hogy: 1. kivánja a boritaladó teljes eltörlését; 2. abban az esetben, ha ennek a kívánságnak a közeljövőben leendő megvalósítása elgözhetetlen akadályokba ütköznék, kívánja az 1892. évi XV. törvényeknek sürgős és gyökeres revízióját, olyan értelemben, hogy az akadtó udj törvényben a mai boritaladó legalacsonyabb osztályának legfőbb egy negyedrészt tevő, egyöntvő adó nem állapítottassék meg és ennek beszedése kizárólag állami közegek útján történjék; 3. az értekezlet ilyen irányban a képviselőkhöz és a kormányhoz föliratot intéz, amelyet köldött-ség útján ad át a kormány tagjainak és a képviselőkhöz elnökségnek. 4. Az értekezlet határozatainak végrehajtásával az elnökséget és a Magyarországi Bortermelő és Borkereskedők Országos Szövetségét bizza meg. A nagygyűlés Herceg Mihály, Druck-ur Jenő, dr. Kemty Károly dr., Zimmermann Jenő, Molnár István dr., Kammer Jenő, Szabó Zoltán, Gleichmann Adolf, Benyó András, Hertelendy Ferenc és Schatteless Viktor hozzászólása után a javaslatot elfogadta.

— ELADÓ BOR. Érmelléki, díszegi az ezernyelcsáznyolcvanas évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903. és 1904. évi ugyanottani rizing 20—25 hektoliter előadó. Medgyaszay Miklós árvaszéki tőlnököl (városház I. em. 23 ajtó).

— A nagerdei gyűfőgyűrd. Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegviz kurara meszse idegenbe, tengerparnt áldozva, holott a hidegvizgyűfőgyűrdöt ép úgy használhatják a Nagerdön, hol a vizgyűfőgyűrdöt minden modern eszköze, a fürdőbőröl elismert szak-tudományva, lelkiismeretes gyogykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbőröl Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatosságéggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higienia minden eszközeivel oly olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyogykezelőkre, hőmérésk, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatoságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknel eredményesen alkalmazhatjuk. Általában a vizgyűfőgyűrdöt, életelőt és erőstőlét. Az avangyszer fokozásza, az idegrendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük ideztek elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zarándok ki a hidegvizgyűfőgyűrdöt aól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyorsnak mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felénkíti és a lassan működő szerveket felfrisítja. Eredményen alkalmazható tehát a vizgyűfőgyűrdöt és annak különféle alakja: 1. Sulyos betegségek utáni egyengüléseknél. 2. Erdőségi és edzési szempontból, a légzészerveknek hurto állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkózi zavaroknál, u. m. vörservényeg, sapkór, kövérésg, kövérésg, görvéltykór és czukorizelésnél. 4. Gyomor- bél- és májbetegségeknel. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértőlulós és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinel, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jelenségeinél, a mint; feigőrcs, szédülés, fejnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szívbántalmak, a gyomor, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle beteg ségnél, görőrcs és hűdés állapotoknál. — A nagerdői hidegvizgyűfőgyűrdöt modern és czélzserű berendezése, felvése és kitűnő puha víz fölötté alkalmas tényezők a vizkuránál sikeres használatára. Fővárosi szakfőlet személyzet végzi a teendőköt, az árak mérsékelték. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva fériának: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőeknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig Kiki keresse meg elvezését egészését a nagerdői hidegvizgyűrdöt intézeten

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujjalussy-ház. Angol női bluzsokot, férfi fehérneműket és kelen-gyékét mérték szerint a legszebb kivitelben készit